

Recente roofvogelliteratuur (1994-2)

Rob G. Bijlsma

Misschien ten overvloede, maar het moge duidelijk zijn dat deze rubriek geen compleet overzicht biedt van wat er op roofvogelgebied allemaal wordt gepubliceerd. Mochten er lezers zijn die omissies tegenkomen, dan graag een kopie van het betreffende artikel opsturen naar Rob Bijlsma.

Aborn D.A. 1994. Correlation between raptor and songbird numbers at a migratory stopover site. *Wilson Bull.* 106: 150-154.

Het aantal Smellekens en Slechtvalken op een eiland voor de kust van Mississippi bleek in het voorjaar nauw samen te hangen met het aantal pleisterende zangvogels (dat laatste bepaald aan de hand van mistnetvangsten).

Bijlsma R.G., van den Brink B., de Roder F. & Terpstra K. 1994. Raptor predation on roosting swallows. *Gabar* 9(1): 13-16.

Zes roofvogelsoorten bezochten een enorme (2.7 miljoen) slaappleats van Boerenzwaluwen in Noord-Botswana. Jacht op zwaluwen vond in de avondschemering plaats. Het jachtsucces was laag (5 van de 54 pogingen succesvol). Juveniele Boerenzwaluwen liepen mogelijk een grotere kans te worden gepakt dan adulte. Onder de bezoekende roofvogels waren ook Boomvalk en Amoervalk, die in Afrika geacht worden overwegend van insecten te leven.

Bijlsma R.G., van den Brink B., de Roder F. & Terpstra K. 1994. Some data on measurements and moult of flight feathers in raptors in Botswana. *Babbler* 28: 26-29.

Naast maten en gewichten van enkele Afrikaanse roofvogelsoorten worden ruigegevens verstrekt van een volwassen-vrouwje Wespendif (vierde waarneming voor Botswana) en van zes adulte en vijf onvolwassen Boomvalken.

Boeren J.H.B. 1994. De Boomvalk als broedvogel in oostelijk Midden-Limburg. *Limburgse Vogels* 5: 12-15.

Gebied van 15.000 ha in omgeving Roermond en Echt. Aantal territoria in 1987-93 resp. 6, 10, 9, 9, 10, 6 en 11. Daarvan 13% in dennenbos, 83% in kleinschalig cultuurland en 4% in overig cultuurland. Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen van 39 succesvolle nesten was 2.73 (SD=0.48); van alle nesten (incl. niet-succesvolle, n=54) was dat 1.70. Gemiddeld legbegin berekend op 9 juni (SD=6 dagen), met als uiterste 28 mei 1993 en 26 juni 1990. Als oorzaken van mislukking worden genoemd: 2x agrarische activiteiten, 1x nestboom omgekap, 4x nest uit boom gestormd.

Bortolotti G.R. 1994. Effect of nest-box size on nest-site preference and reproduction in American Kestrels. *J. Raptor Res.* 28: 127-133.

Is de studie van een populatie roofvogels met behulp van nestkasten een goede afspiegeling van de werkelijkheid? Dit werd in Saskatchewan onderzocht aan de Amerikaanse Torenavalk. Natuurlijke nestholtes waren hier de helft kleiner dan de standaardnestkast. Daarom werd de valken een keuze geboden uit (1) 2 kasten op dezelfde plek, eentje op standaardformaat en de andere de helft kleiner, en (2) uitsluitend kleine kasten. De valken hadden een uitgesproken voorkeur voor de grote nestkasten. Als die niet voorhanden waren, prefereerden ze de kleine kasten boven natuurlijke holtes. De mate van nestpredatie, de legselgrootte, het aantal uitgevlogen jongen en het nestsucces bleken niet door de kastgrootte te worden beïnvloed (zie ook Møller 1994).

Brauneis W. 1994. Die neue mitteldeutsche Wanderfalkenpopulation - das Ergebnis eines Artenschutzprojekts. *Falke* 41: 78-89.

Populatie-ontwikkeling in Hessen, met nadruk op uitzetten van gekweekte vogels. In Noord-Hessen, Zuid-Niedersachsen, Harz en Thüringen nam de populatie toe van 8 in 1985 naar 23 in 1993 (aantal uitgevlogen jongen resp. 8 en 34). In Hessen op vier plaatsen uitgezet: 103 ex. in Werra-Meissner (1978-92), 32 ex. op rotswanden bij Kassel (1979-85), 31 ex. op gebouwen in Kassel (1980-87) en

19 ex. op gebouwen in Frankfurt (1982-88). In Zuid- en Noord-Hessen broedden in 1993 10 en 7 paren op resp. rotswanden en gebouwen. Een deel van de in Hessen uitgezette vogels bleek in Zuid- en ZW-Duitsland terecht te komen.

Bruderer B., Blitzblau S. & Peter D. 1994. Migration and flight behaviour of Honey Buzzards *Pernis apivorus* in southern Israel observed by radar. *Ardea* 82: 111-122.

Vlieghoogte van trekkende Wespendien die gebruik maken van thermiek was gemiddeld 600 m (85% van de vogels lager dan 1000 m). Kon oplopen tot 2100 m indien opwaartse luchtstromen werden gebruikt in een luchtmassa die een bergrug passeert ('lee-waves'). De vliegtechniek werd aangepast aan de omstandigheden ter plaatse. Per dag kon 300-400 km worden afgelegd.

Cresswell W. 1994. Song as a pursuit-deterrent signal, and its occurrence relative to other anti-predator behaviour of skylark (*Alauda arvensis*) on attack by merlins (*Falco columbarius*). *Behavioural Ecology and Sociobiology* 34: 217-223.

Veldleeuweriken vertonen verschillende vormen van anti-predator-gedrag: in groepen samenklonteren, dekking zoeken en zingen. De effectiviteit van zang als anti-predatormiddel werd onderzocht bij Veldleeuweriken die door Smellekens werden achtervolgd. Een Smelleken ving een niet-zingende Veldleeuwerik makkelijker dan een zwak-zingende, en die weer makkelijker dan een uit volle borst zingende. Bij voorkeur werden grote groepen Veldleeuweriken aangevallen, al was het succes van de aanval niet gerelateerd aan de grootte van de groep. Smellekens kozen een Veldleeuwerik uit voordat deze in zang was. Dat zingende Veldleeuweriken vaker ontsnapten dan niet- of zwak-zingende vogels, komt vermoedelijk doordat ze in een betere conditie waren (anders zouden ze ook niet zingen).

Cresswell W. 1994. Flocking is an effective anti-predation strategy in redshanks, *Tringa totanus*. *Anim. Behav.* 47: 433-442.

Door in groepen op te trekken reduceerden Tureluurs hun kans te worden gedood door Sperwers of Slechtvalken. Grote groepen Tureluurs liepen weliswaar een grotere kans te worden aangevallen, maar het aanvalsucces was groter bij kleine groepen.

van Deursen C.G.M. & Luntz R. 1994. Kolonisatie van Zuid-Kennemerland door Buizerd *Buteo buteo*, Havik *Accipiter gentilis* en Wespendienst *Pernis apivorus*. *Vogeljaar* 42: 145-154.

Geen systematische kartering, nestcontroles of voedselonderzoek, maar optelsom van waarnemingen (helaas nogal warrig genoteerd). De Buizerd vestigde zich in 1978 (nestbouw); in 1979 werd voor het eerst gebroed en vanaf 1982 is dat jaarlijks het geval. Het eerste broedgeval van de Havik werd in 1985 gevonden, nadat vanaf winter 1979/80 geregeld Haviken (de eerstelingen in jeugdkleed) in het duin waren gesignaleerd. Van 1985-89 één paar met resp. 3, 2, 0, 3 en 3 jongen. In 1990-91 twee paren met resp. 1, +, 3 en 3 jongen. Baltsende Wespendien werden in 1988-90 waargenomen (geen aanwijzingen voor broeden). In 1991 balts en vliegen met nestmateriaal, gevolgd door waarneming op 5 augustus van adult met twee bruine exemplaren (mogelijk jongen). In 1992 zou wederom zijn gebroed (geen nadere bijzonderheden).

van Diermen J. 1994. Sperwers vangen in de broedtijd: dispersie en lokale overleving meten met terugvangst. *Op Het Vinketouw* 75: 14-23.

Overzicht van vangmethoden van Sperwers (in 1988-94 in de Meijerij 225 vrouwtjes en 123 mannetjes): stellopernet, klepkooi en strikkenval worden beschreven en hun effectiviteit in verschillende fasen van de broedcyclus gekwantificeerd. Tijdrovende manier van onderzoek, die identificatie van broedvogels mogelijk maakt. In het studiegebied geboren jongen werden later aldaar teruggevangen, en wel 35.6% van de mannetjes en 9.8% van de vrouwtjes. Na correctie in verband met niet-geringde nestjongen in het studiegebied blijkt 70 (man) tot 95 (vrouw) % van de sperwerpopulatie in het gebied uit immigranten te bestaan. Dit ligt in de lijn der verwachting gezien de mediane dispersieafstanden van als nestjong geringde vogels in de Meijerij: 10 km voor mannetjes en 29 km voor vrouwtjes (in de rest van Nederland resp. 7-12 en 21-32 km, zie Ecologische Atlas, waarin de gegevens van de Meijerij niet zijn opgenomen). Lokale overleving kan worden bepaald door combinatie van vangen-terugvangen, veren stempelen (gevangen vogels en nestjongen krijgen niet-afwasbaar stempel op vliegvoren) en vergelijking van ruiveren. Vangen heeft alleen zin in het kader van een populatiestudie die ook informatie oplevert over reproductie, habitatkeus, partnerkeus,

migratie en relaties tot soortgenoten en andere soorten. Kortom, arbeidsintensief werk voor de volhouder.

Dobler G. & Siedle K. 1994. Wurzacher Ried: Habichte illegal gefangen und getötet. Berichte zum Vogelschutz 32: 61-74.

Een vervolg op een eerder gepubliceerd artikel in *Journal für Ornithologie* 134: 165-171. Tussen 1978 en 1993 werden in een natuurreservaat nabij Ravensburg 500 Korhoenders uitgezet zonder dat de lokale omstandigheden daarvoor geschikt waren. Het project flopte volledig. Het project werd uitgevoerd door een jagersorganisatie van de overheid. In het gebied mochten Haviken worden gevangen en elders worden losgelaten; doden van Haviken was echter verboden. Ongerijmdheden in de rapportage over het aantal gevangen, geringde, verplaatste en overleden Haviken, talloze overtredingen van verschillende wetten aangaande natuurbescherming, fauna en jacht en falsificaties van gegevens door de uitvoerders van het korhoenproject leidden de auteurs tot de conclusie dat althans een deel van de gevangen Haviken niet werd losgelaten, maar gedood. Dit is ook aannemelijk op grond van het extreem lage terugmeldingspercentage van deze Haviken in vergelijking met terugmeldingen van buiten dit project geringde Haviken. Na aanvankelijke ontkenning door de betrokken jachtorganisatie werd later toegegeven dat inderdaad Haviken waren gedood.

Frumkin R. 1994. Intraspecific brood-parasitism and dispersal in fledgling Sparrowhawks *Accipiter nisus*. Ibis 136: 426-433.

De jongen van vroeg met broeden gestarte Sperwers hebben een grotere overlevingskans dan die van laat startende paren. Weinig is bekend van het lot van jongen na het uitvliegen. Met behulp van radiotelemetrie is dat in Rockingham Forest gedurende 3 jaren bekeken. Vroeg uitgevlogen jongen sloten zich vaak voor enkele dagen aan bij vreemde paren die nog hun jongen voerden, tot wel 6 km van hun eigen nest. Als uitgevlogen jongen van extra voedsel werden voorzien, bleven ze langer op de broedplaats hangen. Deze jongen waren normaliter stil. De niet-bijgevoerde jongen vertrokken eerder en bedelden luidruchtig. De ouders verminderden blijkbaar geleidelijk hun voedselaanvoer, min of meer gelijk opgaande met toenemende vliegvaardigheid van de jongen. Ouders maken geen onderscheid tussen hun eigen jongen en vreemde jongen.

van Geneijgen P. 1994. De Clauscentrale: een bolwerk voor de Slechtvalk. Limburgse Vogels 5: 54-57.

Overzicht van de broedresultaten (1990-94) van een paartje Slechtvalk op een centrale langs de Maas. Het in 1994 mislukte eerste legsel werd gevolgd door een vervolgletsel van 3 eieren. Hiervan verdwenen de jongen spoorloos. Het gekleurde vrouwtje van 1992 werd in Schwarzwald (in 1983) of Boven-Donau (in 1984) geringd (gegevens Vogeltrekstation).

Janes S.W. 1994. Partial loss of Red-tailed Hawk territories to Swainson's Hawks: relations to habitat. Condor 96: 52-57.

Uit een populatie van 33 paren Roodstaartbuiszders in Oregon verloren 9-10 paren delen van hun territorium aan de later arriverende Swainson's Buiszders. Dit ging gepaard met agressief gedrag van Swainson's Buiszders en fanatiek verdedigingsgedrag van de Roodstaartbuiszders. Het bleek dat territoria met een matige dichtheid aan zitposten door Roodstaartbuiszders eerder werden opgegeven dan territoria met een hoge dichtheid aan zitposten.

Kjellén N. 1994. Gladan: en rovfågel på frammarsch i Sverige. Vår Fågelvärld 53(6): 6-19.

De Rode Wouw telde rond 1850 tussen de 1000 en 10.000 broedparen in Zweden. Areaal en aantal paren daalden dramatisch, tot circa 80 paren in 1982. Inmiddels is de stand aangetrokken tot 480 paren in 1993 (overwegend in Skåne). Deel van populatie overwintert op Iberisch Schiereiland. Aantal overwinteraars in Zweden sterk toegenomen, van enkele tientallen in de jaren vijftig en zestig naar 600 in 1990/91.

Kjellén N. 1994. Differences in age and sex ratio among migrating and wintering raptors in southern Sweden. Auk 111: 274-284 (zie ook: Kjellén N. 1992. Differential timing of autumn migration between sex and age groups in raptors at Falsterbo, Sweden. Ornis Scand. 23: 420-434).

Geslachts- en leeftijdsverhoudingen van trekkende roofvogels bij Falsterbo (Zuid-Zweden) werden vergeleken met die van achterblijvers van dezelfde soorten. Bij Rode Wouw, Zearend, Blauwe Kiekendief, Havik, Sperwer, Buiszder en Torenvalk was het percentage adulte vogels onder de

achterblijvers aanzienlijk groter dan bij de wegtrekkers. Bij de Ruigpootbuizerd was dat omgekeerd. Bij soorten die op geslacht konden worden gedetermineerd, bleken vrouwtjes meestal talrijker te zijn onder de achterblijvers dan onder de trekkers (Bl. Kiek, Havik, Sperwer, Ruigpoot). Bij de Torenvalk was dat omgekeerd. Deze gegevens ondersteunen de theorie dat sociaal dominante vogels (vrouwtje, adult) noordelijker overwinteren dan de rest. Verdrijving van jonge dieren werd vastgesteld bij de Buizerd: overwinterende jongen zaten overwegend in marginale habitats langs de kust, de volwassen vogels meer in het (betere) binnenland van Skåne.

Koga K. & Shiraishi S. 1994. Parent-offspring relations during the post-fledging dependence period in the Black Kite (*Milvus migrans*) in Japan. *J. Raptor Res.* 28: 171-177.

Jonge Zwarte Wouwen verlieten na 58-63 dagen het nest en waren daarna nog gemiddeld 47 dagen afhankelijk van de ouders. De intensiteit van hun bedelgedrag veranderde niet naarmate de tijd vorderde. De ouders daarentegen verminderden hun voedselvoorziening aan de jongen, soms zelfs uitkomend op agressief gedrag tegenover hun jongen vlak voor het zelfstandig worden.

Koks B., Jonker M. & Visser E. 1994. Prooikeuze van Grauwe Kiekendieven, Oost-Groningen, 1994. *Grauwe Gors* 22: 96-102.

Overzicht van 397 prooien van Grauwe Kieken, verzameld op de broedplaatsen in Oost-Groningen in een daljaar van veldmuizen. Discrepancie tussen resultaten van braakballen, plukresten en zichtwaarnemingen. Tezamen echter goed beeld van voedselkeus. 53% van prooien op naam gebracht: in 45% van de gevallen vogels, 42% zoogdieren, 7% eieren en 6% insecten. Veldmuizen maakten 36% van prooien uit (in 1992-93: 78%). Het broedsucces was dan ook slecht.

Korpimäki E., Tolonen P. & Valkama J. 1994. Functional responses and load-size effect in central place foragers: Data from the Kestrel and some general comments. *Oikos* 69: 504-510.

De door mannetjes en vrouwtjes naar het nest getransporteerde prooien van Torenvalken weerspiegelden exact de prooigroottes die werden gevangen. Eerdere onderzoeken suggereerden dat bij voorkeur de grote prooien naar het nest zouden worden gebracht, waardoor een afwijking ontstond in de vorm van de functionele-respons-curve. Dat is dus niet het geval, mogelijk omdat ook andere factoren belangrijk zijn, zoals het voorkómen van extra-paar-copulaties, verdediging van jongen en vliegkosten tijdens de jacht.

Krijgsveld K. 1994. Roofvogels in de Nederlandse wetlands: VI: Energieopname en groei van nestjongen van de Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*: Een functionele verklaring voor afwijkende sex ratios. Intern rapport 1994-39 Lio. Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Flevoland, Lelystad.

Dertien jonge Bruine Kiekendieven (7 man, 6 vrouw) werden met de hand grootgebracht om vast te stellen wat de bruto en netto energieopname was, de groei te volgen en de energieuitgave te meten met behulp van respirometrie. In het veld werd gekeken tot welke leeftijd de jongen door de ouders werden gevoerd. De energieopname (bruto en netto) van vrouwtjes is groter dan van mannetjes, maar beide verteren hun voedsel even efficiënt (assimilatie-efficiëntie = 0.71). De extra energieopname door vrouwtjes wordt ten dele omgezet in extra groei. Vrouwtjes blijken 1.21 maal zoveel energie op te nemen als mannetjes in de periode dat ze door de ouders op het nest worden verzorgd (0-36 dagen). De totale verzorgingsduur is ongeveer 70 dagen. Na extrapolatie blijkt een vrouwtje 1.26 maal duurder te zijn om groot te worden grootgebracht dan een mannetje. Omdat 56% van de jongen een mannetje is, en mannetjes 44% van de totale energie opnemen, is de gemiddelde investering van een ouder in mannelijke en vrouwelijke jongen even groot. Dit moet nog worden getest onder veldomstandigheden.

Milonoff M. 1994. (An overlooked connection between goshawk and tetraonids - corvids!) *Suomen Riista* 40: 91-97.

Haviken in boreale bossen eten in het broedseizoen voornamelijk hoenders en kraaiachtigen. De mogelijkheid wordt opgeworpen dat havikpredatie op kraaien kan leiden tot een beter nestsucces van hoenders (kraaien plunderen immers ook nesten van hoenders). De studie is nogal speculatief van aard, zoals door de auteur ook wordt toegegeven.

Møller A.P. 1994. Facts and artefacts in nest-box studies: implications for studies of birds of prey. *J. Raptor Res.* 143-148.

Deze review komt tot een veel voorzichtiger conclusie dan Bortolotti (zie boven). Weliswaar is onderzoek aan nestkastbewoners makkelijker dan aan vrij broedende roofvogels (en kunnen dus snel veel gegevens worden verzameld), maar a priori uitgaan van identiek gedrag van nestkastbewoners en vrij broedende vogels is zacht gezegd 'wishful thinking'. Er zijn talloze aanwijzingen dat de predatiekans van nestkastbewoners kleiner is, dat de dichtheid met nestkasten kan worden vergroot, dat ectoparasieten minder in nestkasten voorkomen (door schoonmaken na broedseizoen) en dat de grootte van de nestkast invloed heeft op legsel- en broedselgrootte. Zonder een vergelijking tussen beide typen broedvogels is het onzinnig om te denken dat broedvogels zonder manipulatie zich hetzelfde gedragen als nestkastbewoners. Verplichte leesstof voor nestkastliefhebbers!

Nicklaus G., Lotz F. & Weiss J. 1994. Die Wiesenweihe (*Circus pygargus*) im Saar-Lor-Lux-Raum. *Regulus* 13: 1-13.

In de regio Lorraine, Saarland en Luxemburg broedden in de vroege jaren zeventig enkele paren Grauwe Kieken. Speciale beschermingsmaatregelen leidden tot een toename tot 200-220 paren. De bulk zit in Lotharingen (in 1991 170 paren). Ongeveer 90% van de nesten ligt op cultuurland (vooral granen). Deze worden opgezocht en in overleg met boeren beschermd tegen agrarische activiteiten. Methoden van bescherming worden nader beschreven.

Palokangas P., Korpimäki E., Hakkarainen H., Huhta E., Tolonen P. & Alatalo R.V. 1994. Female Kestrels gain reproductive success by choosing brightly ornamented males. *Anim. Behav.* 47: 443-448.

Experimenten met kooivogels. Vrouwjes benaderen bij voorkeur helder gekleurde mannetjes. Dergelijke vrouwjes produceerden meer jongen dan vrouwjes gepaard met fletse mannetjes.

Richter M. 1994. Beobachtungen an stadtnahen Greif- und Rabevogel-Revieren in Wuppertal-Ost. *Falke* 41: 60.

Vanaf eind jaren tachtig is Sperwer broedvogel in Wuppertal, in parken en verwilderde tuinen, tot soms <50m van huizen en wegen. Tiptien onder bijna 1000 prooien (in afnemend belang): merel, zanglijster, vink, kool- en pimpelmees, spreeuw, vlaamse gaai, houtduif, roodborst en huismus. Twee territoria van Haviken in de buurt van Wuppertal werden door Sperwers gemeden.

Simmons R. 1994. On the value of publishing single observations. *Gabar* 9(1): 6-7 (uitgebreider in Simmons R. & Mendelsohn J.M. 1993. A critical review of cartwheeling flights in raptors. *Ostrich* 64: 13-24).

Veel tijdschriften publiceren anekdotische waarnemingen (1) van interessant gedrag dat zelden (?) voorkomt, (2) die ingaan tegen de heersende opinie of (3) omdat de lezers ervan smullen. Het is de vraag in hoeverre dergelijke waarnemingen zinvol zijn: als uitsluitend maffe gedragingen worden gepubliceerd, wordt de kloof tussen werkelijkheid en gepubliceerde waarnemingen erg groot. Bovendien: hoe staat het met de waarnemingen die *niet* worden gepubliceerd? Dit probleem werd onderzocht aan de hand van het voorkomen (en de interpretatie) van cartwheeling bij roofvogels: hierbij pakken twee roofvogels elkaar bij de klauwen vast en tuimelen ze om hun as draaiend met wapperende vleugels naar beneden. Dit gedrag wordt zelden gezien en werd in de jaren zestig door roofvogelexperts geïnterpreteerd als baltsgedrag. Gepubliceerde waarnemingen sindsdien interpreteren dit gedrag als balts (19x) of als agressie (20x). Door ongepubliceerde waarnemingen op te vragen, ontstond echter een geheel ander beeld: 6x als balts en 59x als agressie uitgelegd. Blijkbaar was de ferme uitspraak van een autoriteit (cartwheeling is balts) remmend op het publiceren van een waarneming die daarmee in tegenspraak was. Voor de goede orde: cartwheeling wordt tegenwoordig definitief als agressie gezien. Waar het publiceren van een anekdote tot misverstanden kan leiden, geldt dat evenzeer voor het *niet* publiceren over ongewoon gedrag.

Tombeur F.L.L. 1994. Sterke najaarstrek van de Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* bij Sas van Gent (Zld) in 1993. *Limosa* 67: 110-111.

Op 18 september passeerden tijdens 3.5 uur waarnemen in de ochtend 31 Bruine Kiekendieven de telpost. De volgende ochtend trokken zeven exemplaren langs. Leeftijds- en geslachtsverdeling: 3 mannetjes, 5 vrouwjes, 26 subadulte vogels en 4 vogels niet nader gedetermineerd.

Trommer G. 1994. Re-establishment of tree-nesting Peregrine Falcons. Newsletter WWGBP 19/20: 18-21.

Pleidooi om via gekweekte Slechtvalken te komen tot een boombroedende populatie Slechtvalken in Midden-Europa. Het idee hierbij: jongen uitwennen op boomnesten, waarna via imprinting (op jonge leeftijd gefixeerd raken op de leefomgeving) vanzelf later broedgevallen op boomnesten zullen plaatsvinden. Valkeniers ligt het woord imprinting in de mond bestorven, terwijl er weinig tot geen aanwijzingen bestaan voor deze stelling. Bovendien: waarom moeten er Slechtvalken worden gecoacht om op boomnesten te gaan broeden? Als de leefomgeving geschikt is voor Slechtvalken, kunnen ze zelf wel uitmaken waar ze gaan broeden.

Wiebe K. & Bortolotti G.R. 1994. Food supply and hatching spans of birds: Energy constraints or facultatieve manipulation? Ecology 75: 813-823.

In voedselrijke jaren komen de eieren van Amerikaanse Torenvalken (ATV) synchroner uit dan in voedselarme jaren. Ouders in goede conditie of ouders in een 'goed' territorium bereikten een grote synchroniciteit in het uitkomen van de eieren. In een experiment werden ATV's in de fase voorafgaande aan de eileg voorzien van extra voedsel: deze vogels hadden grotere eieren en een betere synchroniciteit in het uitkomen ervan dan vogels in de controle-groep. Echter: de controlegroep was toch succesvoller in het grootbrengen en laten uitvliegen van jongen.

Wiebe K.L. & Bortolotti G.R. 1994. Energetic efficiency of reproduction: the benefits of asynchronous hatching for American kestrels. J. Anim. Ecol. 63: 551-560.

Oudervogels van de Amerikaanse Torenvalk (ATV) brachten vaker prooi aan op nesten waarvan de jongen synchroon waren uitgekomen (experimenteel bewerkstelligd) dan op nesten met asynchrone broedsels. Dit werd vooral duidelijk naarmate de jongen ouder werden. Desondanks was het totale jongengewicht van synchrone broedsels lager dan van asynchrone. Blijkbaar kosten het voeren van synchrone broedsels meer energie.

Widén P. 1994. Habitat quality for raptors: a field experiment. Journal of Avian Biology 25: 219-223.

De kwaliteit van roofvogelhabitats wordt niet alleen bepaald door de beschikbaarheid van voedsel, maar ook door de bereikbaarheid ervan. Als zitposten ontbreken, kunnen prooien -hoe talrijk aanwezig ook- moeilijk te pakken zijn. De huidige bosbouw in Zweden heeft enorme kaalkappen gecreëerd, met een hoge muizendichtheid maar zonder zitposten. Elf kaalslagen werden voorzien van kunstmatige zitposten en elf andere fungeerden als controle. Foeragerende Buizerds gebruikten kaalkappen met zitposten significant vaker dan wanneer zitposten ontbraken. Dit patroon bleef intact nadat de zitposten werden verplaatst naar de zitpostloze kaalkappen.

Wyllie I. & Newton I. 1994. Latitudinal variation in the body-size of Sparrowhawks *Accipiter nisus* within Britain. Ibis 136: 434-440.

Gaande van zuid naar noord bleek de vleugellengte van mannetjes en vrouwtjes Sperwers in Groot-Brittannië toe te nemen (overeenkomstig Bergmann's regel). De vleugellengte is de beste maat voor lichaamsomvang, in vergelijking met maten (staart, tarsus, borstbeen en schedel).

Zoun P.E.F. 1994. Verslag van het in 1993 door het CDI-DLO (thans ID-DLO) uitgevoerde onderzoek naar de doodsoorzaken van wilde fauna ten behoeve van het opsporen van wets-overtredingen en de diagnostiek van vergiftigingen als gevolg van milieuvontreinigingen. ID-DLO Rapport H94-9359. ID-DLO, Afdeling Pathobiologie en Epidemiologie, Postbus 65, 8200 AB Lelystad.

Een update van een eerder verschenen rapport (zie De Takkeling 2(3): 64).

Adres: Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse

